

INFORMACJA O NOWOŚCIACH WYDAWNICZYCH

Jacek Grzybowski
Choroby Infekcyjne,
Zarys dziejów i następstwa walki człowieka
z inwazją mikroorganizmów.

Redakcja i korekta Jacek Grzybowski
Agencja Wydawnicza i Reklamowa AKCES II
Wydanie I, Warszawa 2004
Książka wydana dzięki pomocy finansowej
Wojskowego Instytutu Higieny i Epidemiologii

Z prawdziwą przyjemnością informuję naszych czytelników o ukazaniu się książki prof. Jacka Grzybowskiego poświęconej chorobom zakaźnym. Autor jest Kierownikiem Zakładu Mikrobiologii i Epidemiologii Wojskowego Instytutu Higieny i Epidemiologii w Warszawie. Praca nosi tytuł Choroby Infekcyjne, Zarys dziejów i następstwa walki człowieka z inwazją mikroorganizmów. Tytuł wraz z jego rozwinięciem wypełniają w całości zamierzenia pisarskie Autora.

Przeglądając zawartość książki - poczynając od tytułów 5 części – *1. Wprowadzenie do infekcjologii, Choroby zakaźne, 2. Wybrane tematy monograficzne 3. Zwalczanie chorób infekcyjnych 4. Instytucje, których działalność związana jest z państwową kontrolą chorób infekcyjnych 5. Z dziejów polskich towarzystw naukowych* - oraz czytając tytuły rozdziałów i podrozdziałów uległem wrażeniu, iż trzymam w ręce swoistą encyklopedię chorób infekcyjnych. Specyfiką książki, różniącą ją od encyklopedii jest wybór tylko tych haseł, które Autor uznał za ważne z kilku względów. Były nimi jak sądzę, próba przedstawienia: ewolucji definicji pojęć stosowanych w omawianej dyscyplinie, historii i ewolucji pojawiania się chorób infekcyjnych, zagrożeniach wynikających ze zmienności drobnoustrojów oraz zagrożeniach powstałych w wyniku bioterroryzmu. Wymienione względy kazały Autorowi ograniczyć się do bardziej szczegółowego omówienia tylko wybranych chorób zakaźnych takich jak cholera, dżuma, zakażenia enterokrwiotocznymi szczepami *E. coli*, gorączka zachodniego Nilu, ospa prawdziwa, choroby prionowe, SARS, tularemia, wąglik, wirusowe choroby krwotoczne - żółta gorączka, Denga, choroba lasu Kyasanur, gorączka Lassa, gorączki południowoamerykańskie, gorączka doliny Rift, gorączka Krymsko-Kongijska, gorączki hantawirusowe, gorączka Ebola i Marburg, zoonozy.

Kolejną, obszerną pod względem zawartej problematyki częścią książki jest zbiór rozdziałów dotyczący zwalczania chorób infekcyjnych - wśród nich wyróżnić można dwa nurty, jeden poświęcony antybiotykami i innym chemoterapeutykami oraz drugi, mówiący o szczepionkach. Rozdziały te, jak i wcześniej omawiane przekazują czytelnikom wiedzę bardzo współczesną, dokumentowaną literaturą przedmiotu, często podane są odnośniki do odpowiednich stron internetowych. Sposób prezentacji jest jak już wspominałem hasłowy - Autor często nie wyjaśnia, jakie mają znaczenie omawiane w książce osiągnięcia naukowe dla walki człowieka z inwazją mikroorganizmów - przykład, tabele pełnych sekwencji DNA genomów drobnoustrojów chorobotwórczych (Rozdz. 1.4). Razi mnie też publikowanie Tabel zestawiających chronologicznie informacje z których niewiele wynika. - Rozdz. 1.3 tabele

zawierające definicje terminów: czynnik zjadliwości, patogen, patogenność, zjadliwość. W każdym przypadku cytowana definicja sprowadza się do stwierdzenia opisującego zjawisko jako „zdolność drobnoustroju do powodowania uszkodzeń gospodarza”. Stąd zastosowana przez Autora metoda zestawień definicji w tabelę, jest po prostu mnożeniem bytów. Nie podobają się mi też wyjaśnienia głównego terminu książki tj. pojęcie infekcjologii. Autor z dużą atencją przyjął poglądy śp. prof. J. Jeliaszewicza, który tę dyscyplinę nauk medycznych nazywał infektiologią a rozumiał ją jako „...dziedzinę nauki, zajmującą się relacjami między drobnoustrojem i gospodarzem w rozwoju i przebiegu chorób zakaźnych oraz zakażeń oportunistycznych, stanowiących powikłania w stanach pourazowych i w przebiegu różnych schorzeń”. Sądzę, że w tym miejscu brakuje zasadniczej dla współczesności uwagi, iż **infekcjologia jest skierowana na podstawy molekularne patogenności**, jak również na strategię obronne organizmu gospodarza. Sądzę, że dzięki takiemu podejściu można lepiej zrozumieć wzajemne oddziaływania pomiędzy drobnoustrojami patogennymi a ich komórkowymi miejscami docelowymi w organizmie zainfekowanym. Mam też nadzieję, że wyjaśnienie natury tych oddziaływań pozwoli w przyszłości na opracowanie efektywniejszych, niż dzisiaj strategii obronnych organizmów wyższych, przed różnorodnymi zakażeniami. Podkreślenie molekularnego poziomu badań stosowanych współcześnie w infekcjologii, jest ważne, gdyż głównie w tym aspekcie różni się ona od XIX wiecznej nauki.

Uważam za bardzo trafny pomysł przedstawienia czytelnikowi instytucji państwowych jak i towarzystw naukowych związanych w różnym stopniu ze zwalczaniem chorób zakaźnych. Rozdziały te są częściowo przedrukami wcześniejszych publikacji innych Autorów tj. Cezarego W. Korczaka - Polskie Towarzystwo Higieniczne, J.F. Kubicy i S. Kałużewskiego - 70-lat działalności Polskiego Towarzystwa Mikrobiologów, Z. Golińskiej - Rys Historyczny Polskiego Towarzystwa Parazytologicznego i G. Dulny - Rys Historyczny działalności PTEiLChZ (Polskiego Towarzystwa Epidemiologów i Lekarzy Chorób Zakaźnych), M. Bulandy - Cele i działalność PTZS (Polskie Towarzystwo Zakażeń Szpitalnych). Od autorskie są opracowania omawiające działalność następujących instytucji: Instytutu Pasteura w Paryżu, Państwowego Instytutu Higieny w Warszawie, Narodowego Instytutu Zdrowia w Bethesda (USA), Centrum Zapobiegania i Kontroli Chorób w Atlandzie (USA), Wojskowego Instytutu Higieny i Epidemiologii im. Gen. Karola Kaczkowskiego w Warszawie.

Podsumowując otrzymaliśmy świetny podręcznik omawiający różną problematykę związaną z chorobami zakaźnymi. Polecam go z czystym sumieniem moim studentom zaznaczając jednak, że przyszłe wydanie zawierać będzie staranniejszą korektę tekstu.

Jerzy Hrebenda